

Polona Tomac Stanojev | vodja ŠPT OBJEM

Šolski center Kranj, Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola

V »objemu« (za)misli o ljubezni in življenju. Literarno-ustvarjalni dogodek o (iz)branih pesmih in mislih ob Prešernovem dnevu

Embraced by Ideas about Love and Life.

Literary-Artistic Event on Selected Recited Pieces of Poetry and Thoughts on Prešeren Day

Izveleček

Ključne besede:

pesmi in (za)misli, promocija
branja in (po)ustvarjanja,
sporazumevalne zmožnosti,
bralno-literarno delavniško
srečanje, projekt OBJEM

Domišljena zasnova in premišljen izbor (ne)umetnostnih besedil za priložnostni obšolski kulturni dogodek omogočata ustvarjalcem (učiteljem in dijakom) dejavno sodelovalno spodbujanje in tvorno razvijanje sporazumevalnih (z)možnosti, osebno(stno) povezovanje in zblíževanje ter izvirno ustvarjalno snovanje. Če/ker/ko so udeleženci motivirani timsko in samopobudno, lažje ter bolj(e) razmišljajo, konstruktivno (so)delujejo, ustvarjajo (ne)pričakovane dosežke in stremiljivejše presežke, ki navdihujejo ter navdušujejo, vz(pod)bujajo željo po še in več ter nakazujejo in porajajo možnosti za nove, še smelejše pedagoške izzive in razvojne priložnosti.

Abstract

Keywords:

poems and ideas, promotion
of reading and (re)creating,
communication skills, reading
and literature workshop,
OBJEM project

An accomplished concept and a meticulous choice of (non-)fiction texts for an extra-curricular cultural event enable creators (teachers as well as students) to stimulate active encouragement and development of communication skills/abilities, personal(ity) relationships, bonding, as well as original and creative concepts. When, assuming that or on the grounds that participants are motivated in the direction of teamwork and initiative, they are able to think more easily and efficiently, (co-)act constructively, accomplish the (un)expected and eagerly strive for more; they inspire and enthuse, arouse more passion, indicate and open up opportunities for new, even more courageous pedagogical challenges and development.

OBJEM

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Šolski kulturni dan kot izziv in priložnost za vzajemno učenje, zblíževanje in sodelovanje

Čeprav je vsebinska in izvedbena organizacija šolskih kulturnih dni (pre)večkrat predvsem zapovedana dolžnost družboslovnih aktivov (npr. slovenističnega), je lahko tudi tvoren izziv za sodelovalno-ustvarjalno interakcijo med učitelji in dijaki ter priložnost za duhovno in povsem človeško zblíževanje ter povezovanje.

Premišljena zasnova literarno-ustvarjalnega doživetja, ko dijaki niso zgolj pasivni opazovalci, ampak dejavni tvorci skupnega dogodka, učitelji pa predvsem kompetentni usmerjevalci, omogoča udeležencem poleg razvijanja sporazumevalne zmožnosti tudi timsko razmišljanje in (so)delovanje. Ker/če so dijaki pri tem aktivni, so (kar je potrdila tudi končna evalvacija) praviloma bolj zavzeti za učenje, posledično pričakovano uspešnejši pri željenih dosežkih ter hkrati bolj motivirani in dovzetni za ustvarjalne presežke.

Zato smo kulturni dan v 4 šolskih urah in 2 delih z daljšim vmesnim odmorom načrtovali in izvedli tako, da je ciljno vodenemu branju in enostavni interpretaciji krajših (ne)umetnostnih besedil (v 1. izbranih pesmi, v 2. pa misli) obakrat sledil dejavnejši in ustvarjalnejši delavniški del srečanja.

Na temo ljubezni in življenja smo (iz)brali 12 pomenljivih, ne preveč zahtevnih in obsežnih pesmi slovenskih poetov iz različnih literarnih obdobjev ter 24 misli naših in tujih avtorjev, ki so jih dijaki skupaj z izvajalci (razrednikom in njegovim pomočnikom) najprej glasno prebrali in/ali prisluhnili spletni različici avdio-vizualnega posnetka.

Zatem so razdeljeni v manjše skupine (po 4 ali 5 dijakov) v deloma ločenih vlogah (zapisovalec, poročevalec, časomerilec itd.) z mobiteli v e-obliki tiho ponovno prebrali le izbrani pesmi: najprej tisto, ki jim je bila izmed dvanajstih naključno določena z vrtenjem vnaprej pripravljene spletne kolesa v aplikaciji Wheelofnames, in zatem še pesem, ki so jo izbrali sodelovalno, ker jim je bila tako ali drugače najbolj všeč.

Zaradi razumnega predvidevanja in jasnega zavedanja, da so tako dijaki kot učitelji izvajalci glede verbalnih

V objemu pesmi o ljubezni in življenju

Slika 1: Aplikacija Wheelofnames z (iz)branimi pesmimi.

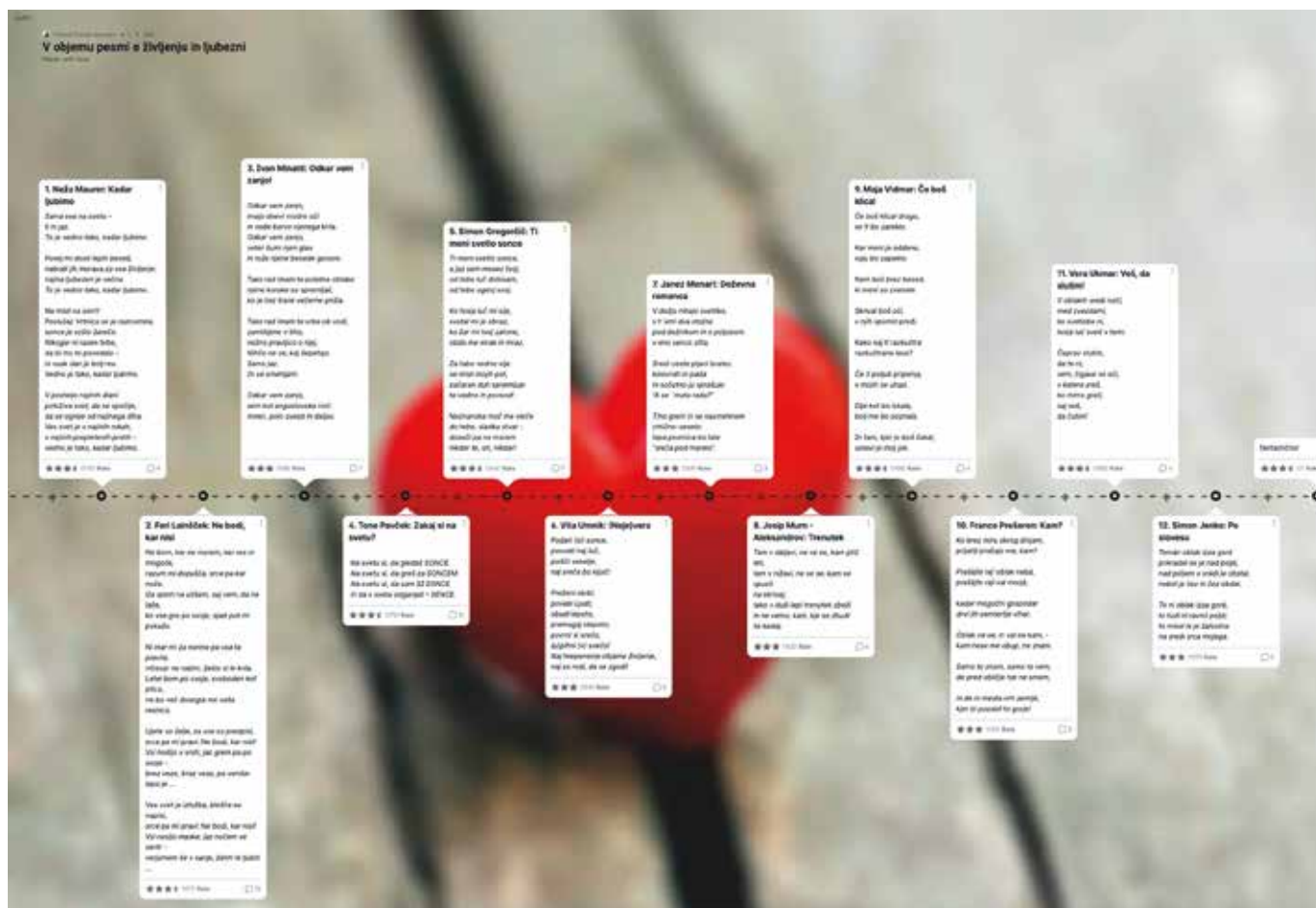
idr. zmožnosti različni, in ker smo želeli slediti vodilu, naj bodo mladostniki pri vsem čim bolj samopobudni, samostojni in obenem sodelovalni, so imeli v vsaki skupini zgolj nalogo smiselno zapisati in ustno predstaviti sporočilo omenjenih pesmi.

V končni sintezi smo skušali sporazumevalno zmožnost s prepletanjem branja, pisanja, govorjenja in poslušanja ter uvajanjem gradnikov bralne pismenosti¹ dopolniti in nadgraditi še z veščinami digitalne pismenosti, saj so dijaki v spletni aplikaciji Padlet izbrane pesmi ocenili še (ne)verbalno (s 5-stopenjsko ocenjevalno lestvico in možnostjo besednega sporočila). Učitelj pa je nato dobljene rezultate vseh sodelujočih dijakov v pogovoru z njimi le še tabelsko prikazal in pokomentiral.

V drugem delu delavnice je sledilo glasno branje izbranih misli o ljubezni in življenju, s čimer smo v nadaljevanju povezali igro t. i. »harmonike«, ko so dijaki na zgornji del papirja napisali svoje ime, spodaj pripisali najbolj všečno misel o življenju in ljubezni ter zapognjen list izročili sosedu. Igra lepih in spodbudnih misli se je verižno in kreativno širila tako, da so si sošolci namenjali in (iz)menjavali pozitivna sporočila o njihovih osebnostnih oz. značajskih lastnostih, dokler ni vsak prejel vseh optimističnih (za)misli.

Zaključno delavnico smo namenoma načrtovali kot bolj sprostilno in obenem kreativno, saj so imeli dijaki več bolj ali manj zahtevnih možnosti, kako svoje občutke in doživetja izraziti tudi s konkretnim (ne)besednim izdelkom: s pisanjem pesmi ali krajših zgodb, z ustvarjanjem

¹ Izmed 9 gradnikov bralne pismenosti smo s tematskim bralno-literarnim dogodkom razvijali in uvajali predvsem naslednje: odziv na besedilo in tvorjenje besedil, razumevanje (krajših) besedil, besedišče, tekoče in kritično branje (Haramija idr. 2020: 5–295).

Slika 2: Ocenjevanje (iz)branih pesmi v Padletu.

Slika 3: Dijaki v sodelovalni interakciji med igro s t. i. »harmomiko« pozitivnih misli. Slika iz arhiva priložnostnih šolskih fotografij, februar 2022. Avtorica: Nina Železinger.

stripa, risb, tematskih književnih kazal, koledarja, lepljenk, mozaikov itd.

Po ogledu razstave razrednih izdelkov ob koncu delavniškega dela so bili dijaki povabljeni še k dodatnemu tematskemu razmišljanju in ustvarjanju. Kdor se je potrudil tudi s poglobljenejšim domačim izdelkom, je bil

Slika 4: Primer poustvarjalnega izdelka dijakinje Natalije Dimitrove iz 1. a.

v šolski knjižnici, kjer smo za skupno šolsko razstavo zbirali prispevke najbolj prizadevnih dijakov, nagrajen s simbolično pozornostjo.

Združeni v branju, povezani v besedovanju, ustvarjalni v snovanju

Ker so mnogi dijaki motivirani in storilno naravnani predvsem tedaj, ko s(m)o jim učitelji zgled, je ključno, da vsaj večina članov učiteljskega zbora razmišlja podobno in da so za skupne dosežke ter pre-sežke v besedah in dejanjih pripravljeni tvorno povezo-valno (so)delovati.

Občasni obšolski dogodki, kot so npr. aktivno zasnovani kulturni dnevi, so zato idealna priložnost za to, da se učitelji in dijaki še drugače zblížajo ter bolj(e) povežejo, saj so domišljeno (iz)brana leposlovna besedila zakladnica vzajemnih življenjskih (pre)izkušenj in spoznanj, ki enako zavezujejo, kot združujejo.

Kreativne delavniške aktivnosti z bolj ali manj izvirnim (ne)besednim snovanjem in izražanjem so zato precej samoumeven nasledek, rezultat in otipljiv dokaz posameznikove miselne in čustvene angažiranosti, ko postane osebna ideja konkretizirana in (za)misel (po)ustvarjalno realizirana.

Anekdotičen priložnostni vložek, po učiteljevi subjektivni presoji razkrit in pojasnjen v primernem trenutku pogovora, da je za domnevno neznanim avtoricama dveh (iz)branih pesmi s pomenljivima psevdonomima (glejte Vire in literaturo) dejansko (skrita) oseba, ki jo skoraj vsi poznajo, pa je (za)pustil v medsebojnih odnosih še bolj osebno, globljo in trajnejšo sled.

Vita Umnik: (Ne)vera

*Podari (si) sonce,
posveti naj luč,
poišči veselje,
naj sreča bo ključ!*

*Preženi skrbi,
povabi ljudi;
obudi lepoto,
premagaš slepoto;
povrni si srečo,
(u)pilni (v) svečo!
Naj hrepenenje objame življenje,
naj se rodi, da se zgodi!*

Slika 5: Pesem »neznane« avtorice.

Sklep

Skompleksnim delavniškim literarnim dogodkom, s katerim smo želeli snovalci z dijaki počastiti slovenski kulturni praznik in hkrati v sklopu prednostnih usmeritev projekta *Bralne pismenosti in razvoja slovenščine OBJEM* spodbuditi aktivnosti za krepitev sporazumevalnih (z)možnosti, se je v šolski praksi še enkrat več potrdilo ter utrdilo prepričanje in zavedanje, da je tudi skupno branje lahko izziv in priložnost za tvorno dejavno sodelovanje, ki združuje ter povezuje.

Viri in literatura

Gregorčič, S. (2012). *Ti meni svetlo sonce*. Dostopno na: <http://www.simongregorcic.si/pesmi/ti-meni-svetlo-sonce> (10. 2. 2022).

Haramija, D. (2020) (ur.). *Gradniki bralne pismenosti: teoretična izhodišča*. Maribor: Univerzitetna založba Univerze. Dostopno na: <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/515> (24. 2. 2022).

Jenko, S.: *Po slovesu*. Dostopno na: [https://sl.wikisource.org/wiki/Pesmi_\(Simon_Jenko\)#Po_slovesu](https://sl.wikisource.org/wiki/Pesmi_(Simon_Jenko)#Po_slovesu) (10. 2. 2022).

Lainšček, F. (2021). *Ne bodi, kar nisi*. Dostopno na: <https://www.scepecpoezije.si/2021/03/12/feri-lainscek-ne-bodi-kar-nisi/> (10. 2. 2022)

Maurer, N. (2011). *Kadar ljubimo*. Dostopno na: https://sl.wikisource.org/wiki/Kadar_ljubimo (10. 2. 2022).

Menart, J. (1960). *Deževna romanca v Časopisni stih*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

[https://sl.wikisource.org/wiki/Trenutek_\(Josip_Murn\)](https://sl.wikisource.org/wiki/Trenutek_(Josip_Murn)) (10. 2. 2022).

Minatti, I. (2013). *Odkar vem zanjo! v Nekoga moraš imeti rad*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Misli o ljubezni. Dostopno na: <https://www.raptas.si/pozitivne-misli-o-ljubezni/> (10. 2. 2022). <https://citymagazine.si/50-najlepsih-citativ-ki-jih-je-navdihnili-ljubezen-ljubezenski-verzi/> (10. 2. 2022).

Misli o življenju. Dostopno na: <https://optimian.si/misli-o-zivljenju/> (10. 2. 2022).

Murn – Aleksandrov, J.: *Trenutek*. Dostopno na: Prešeren, F.: *Kam?* Dostopno na: http://www.preseren.net/slo/3_poezije/06_kam.asp (10. 2. 2022).

Pavček, T. (2018). *Zakaj si na svetu?* Dostopno na: <https://www.mladinska-knjiga.si/dobrezgodbe/beremo/zlahtni-verzi-toneta-pavcka> (10. 2. 2022).

Ukmar, V., Tomac Stanojev, P.: *Veš, da slutim!* Neobjavljeno avtorsko gradivo (5. 1. 2022).

Umnik, V., Tomac Stanojev, P. (2022). *(Ne)vera*. Neobjavljeno avtorsko gradivo (5. 1. 2022).

Vidmar, M.: *Če boš klical*. Dostopno na: <https://gradiva.txt.si/slovenscina/slovenscina-za-triletne-sole/1-letnik/ljubezen-je-bila-ljubezen-sebo/josip-vidmar-ce-bos-klical-drugo/3-8/> (10. 2. 2022).